

Vrijmetselarij, morsdood of toch een schijnsel van leven?

Achtbare Meester, waarde broeders,

ik ga vandaag een bouwstuk houden dat in oorsprong niet van mezelf is, maar waar ik wel voor 100 procent achter sta en dat ik heb uitgebreid met een groot aantal persoonlijke noten. Het bouwstuk is gemaakt door de Redenaar van de Vrijmetselaarsgroep Le Chemin, waarvan ik secretaris ben. Het bouwstuk is speciaal voor u, voor u allen, bestemd, dus ik zou zeggen: gaat u er maar eens lekker voor zitten! De titel van het bouwstuk was uitdagend: “De vrijmetselarij is al overleden, alleen de broeders hebben het nog niet door.” Ik vond die titel te lang en iets te pessimistisch en heb hem daarom veranderd in: Vrijmetselarij, morsdood of toch een schijnsel van leven? Ik meen namelijk dat er ondanks alle terechte somberte wel hoop is, mits we ons allen daarvoor inspannen.

De vrijmetselarij houdt zich bezig met uiterlijkheden die buitengewoon waardevol en indringend kunnen zijn, waarin we ons ook buitengewoon glorieus en verheven voelen, die echter de kern van de vrijmetselaar zelden echt beroeren.

Beefeaters

Om een analogie te geven: u kent misschien de Beefeaters die de Tower van Londen bewaken. Ooit vervulden ze een belangrijke functie, ze bewaakten de residentie van de vorst en toevallig was die niet zo erg geliefd, dus had hij goede bewakers nodig. Daarvoor had hij dus de beste krijgslieden nodig die daarom ook vlees te eten kregen, goede wapenuitrustingen hadden en imponerende pakken droegen.

Tot op de dag vandaag eten ze vlees, hebben ze een mooie uitrusting aan en zijn het veelal gedecoreerde ex-soldaten die dienst doen maar van een beschermende functie is al lang geen sprake meer. Niet alleen lopen ze in ouderwetse kleding met antieke wapens, de koning woont er allang niet meer, die is allang naar elders vertrokken. Alleen een deel van zijn materiele eigendommen liggen er nog.

De koning is al lang uit de vrijmetselarij vertrokken. Binnen de vrijmetselarij is de meest duidelijke uiting ervan het in 1999 schrappen van de oude grondwet en het zo belangrijke principe “Uit innerlijke drang”. Wij zijn beefeaters geworden, een toeristische attractie met voor de buitenwacht lachwekkende schortjes. We voeren vol overgave oude rituelen op en ervaren met elkaar een innige broederschap, maar de werkelijke kern raken we nog maar zelden of nooit. Lovenswaardig al die uiterlijkheden, maar niet de kern van de vrijmetselarij.

Zegt u nu eens eerlijk: wat betekenen de ritualen en symbolen in de praktijk van uw dagelijks leven voor u? In de Open Loges vinden we het allemaal heel mooi en als het ritueel nou maar met zo weinig mogelijk fouten en zo mooi mogelijk wordt opgevoerd, hebben we een mooie avond gehad.

En dan? Nou, dan gaan we over tot de orde van de dag. Tot de orde van de comparities waarin we elkaar soms naar de strot zouden vliegen als de achtbare meester en de Redenaar niet bijtijds zouden ingrijpen. Hoezo mooi ritueel beleefd. Hoezo prachtige symbolen, hoezo geweldige broederschap. Als ik een andere mening heb dan die van de geachte broeder bouwer, dan zal ik hem vertellen waar het op staat. Dan zal ik mijn eigen mening te vuur en te zwaard verdedigen zonder te luisteren naar andere meningen. Ik heb de waarheid in pacht en die ander, ach wat weet die er nou van?

Innerlijke drang

Ergens in de 60er jaren is het verval rondom ons overal begonnen met het vervagen van de verzuiling, de kerkleegloop, de polarisatie in de politiek. Binnen de vrijmetselarij werd in 1999 het begin van de oude grondwet drastisch veranderd en naar mijn mening onherstelbaar

beschadigd. Oudere broeders kennen de teksten nog wel: “Vrijmetselarij is de uit **innerlijke drang** geboren geestesrichting die zich openbaart in een voortdurend streven naar de ontwikkeling van al die eigenschappen van geest en gemoed, die de mens en de mensheid kunnen opvoeren naar hoger geestelijk en zedelijk peil”. (artikel 2 lid 1).

En artikel 2 lid 3: “De Orde gaat uit van het vast vertrouwen in de werkelijkheid van een geestelijke en zedelijke, de mens en de mensheid **voortstuwende wereldorde**.” Deze zinsneden begeleidden mij bij mijn inwijding in 1992 en de broeders die voor 1999 zijn ingewijd zullen deze teksten eveneens herkennen. Niets van deze mooie oude teksten is gebleven. De nieuwlichters hebben het in 1999 gewonnen. Die zogenaamde oudbakken teksten moesten plaats maken voor modern Nederlands en dat was nu juist iets dat naar mijn mening niet had mogen gebeuren. Die zelfde nieuwlichters schreeuwen wel moord en brand als teksten uit het rituaal worden gemoderniseerd, maar de grondwetswijziging hadden ze nooit mogen laten doorgaan.

We zijn beefeaters geworden die op zijn best vol overgave oude rituelen opvoeren en met elkaar een innige broederschap ervaren, maar de werkelijke kern nog maar zelden of nooit raken. Op zich lovenswaardig, maar voor mij niet de kern van de vrijmetselarij. Wat is die kern dan wel?

Zelfkennis

Ik ga het u uitleggen. Eerst een stukje geschiedenis. De vrijmetselarij in haar oorsprong heeft alle kenmerken van een protestbeweging. Het protest tegen een opgelegd wereldbeeld door een autoriteit. In de tijd van het ontstaan van de vrijmetselarij waren Kerk en Staat oppermachtig. Ze werden vertegenwoordigd door absolute heersers en een absoluut heersende elite, die volledig wars waren van de gedachte dat de mens een ‘eigen innerlijke drang’ zou hebben.

De kerk had dat middels het concilie van Nicea al aardig voor elkaar. Spreken van een immanente godheid in plaats van de geaccepteerde transcendentie God was letterlijk vloeken in de kerk. Zelfs vandaag de dag zullen sommigen het daar moeilijk mee hebben: de gedachte dat de mens zelf tot God zou kunnen komen. Zelf een relatie met de OBDH aan zou kunnen gaan, of nog erger misschien wel een expressie is van de OBDH.

De centrale gedachte binnen de vrijmetselarij is nu juist dat wij ieder voor onszelf de weg naar de OBDH kunnen, ja zelfs moeten vinden! Ken U Zelf is daar het beste voorbeeld van, zoals ook de reizen van de leerling, de gezelschap en vooral de meester, en waarom? Omdat we die weg ZELF moeten afleggen, een weg die leidt tot zelfkennis, kennis van de medemens, oftewel de ontdekking van onze eigen goddelijkheid.

Inmiddels zijn we twee eeuwen verder en zijn er geen absolute vorsten meer en hebben we de kerk bij het oud vuil gezet en staat het ieder mens vrij te onderzoeken wie hij is, wat hij is, wat hij wil en waarom hij het wil.

De noodzaak om een geheim genootschap te hebben, met antwoorden, ritualen om de nobele kunst van de zelfontdekking te bedrijven is weggefallen. Velen hebben zich afgekeerd van de westerse kerken en zijn oosterse religies gaan belijden.

Dus de broeders wilden in 1999 de geheimhouding buiten de deur zetten en een modern statuut hebben. Vooral geen innerlijke drang meer of een hoger en geestelijk welzijn of een zich voortstuwende wereldorde. En dan verwonderen wij ons over de tanende belangstelling bij de broeders, loges die leeglopen.

Geestelijke uitdaging

Waar is de spanning in de vrijmetselarij, broeders? Waar is de geestelijke uitdaging gebleven om beter mens te mogen worden, wat dat dan ook mag betekenen?

Niet alleen de vrijmetselarij lijkt op een dood spoor te zijn beland, ook de wereldwijde economie staat op instorten. Ik ga hier niet uitweiden over de oorzaken daarvan, de schuldvraag. Feit is dat wij ons allemaal laten meeslepen door hebzucht, graaien, veelal aan

onzelf denken. Het is de hoogste tijd dat de hele mensheid aan de slag gaat met een bewustwordingsproces. De basis voor die bewustwording en de daaropvolgende te nemen actie is ons beseffen Wie we zijn! Ken U Zelf!

De vrijmetselarij zou met al haar instrumenten hierin een voortrekkersrol kunnen vervullen. Mensen bewust maken, verbinden in broederschap om samen nieuwe denkbeelden, nieuw bewustzijn in de wereld te brengen. Maar wat is de realiteit?

Wij zijn van een protestbeweging verworden tot een vereniging van persoonlijk vermaak. We zijn toneelspelers geworden en vaak nog slechte ook. In een club die nog steeds het Ken U Zelve als eerste devies heeft, zijn er bitter weinig broeders die maar het geringste benul hebben van wie ze zijn. Het Wat kunnen we vaak redelijk invullen, maar na de vragen over het Wie en daarom gekoppeld het Waarom we zijn, valt vaak een ongemakkelijke stilte. Een dodelijke stilte in een tijd waarin juist de persoonlijke verantwoordelijkheid het hardst nodig is en waarin we ons zouden moeten verbinden – verbroederen om de grote uitdagingen van deze tijd aan te gaan. Wie niet helemaal stekeblind is kan zien dat we economisch gezien op een crisis van enorme omvang afstevenen, waarbij de vorige crises kinderspel zijn. Noem ik alleen maar de groeiende kloof tussen arm en rijk, de klimaatverandering, de uitbuiting van grondstoffen, het oprukkende islamisme, ebola; onderwerp voor even zovele bouwstukken. Juist in deze tijd waarin de wens naar persoonlijke ontdekking niet langer levensbedreigend is, waarin informatie daarover allereerst voorhanden is, zou onze spirituele broederschap leidend kunnen zijn. Het zou alternatief denken de ondersteuning kunnen bieden om te redden van deze aarde en deze mensheid wat er nog te redden valt. Talloze onderwerpen daarover liggen voor de hand, om bijvoorbeeld te brengen in bijeenkomsten voor belangstellenden met een goede spreker om zo niet alleen profanen te interesseren voor ons gedachtegoed, maar ook een speler te zijn in de wereld om ons heen.

Ons innerlijk werk, ons afvragen of de OBDH over ons voldaan is, dat doen we maar zelden. Een enkele keer in sommige open loges. En als we het daarbuiten doen, dan vooral alleen en in afzondering, want stel je eens voor dat een ander zou weten wat mijn diepste twijfels en angsten zijn, stel je eens voor dat hij daar een mening over zou hebben. Je kunt je dan afvragen hoe het zou zijn als we dat wel deden. als we daarover bouwstukken hielden, als we daarover compareerden.

Morsdood of toch in leven?

Achtbare meester, mijn broeders. als de vrijmetselarij zo blijft doorgaan als ze nu werkt, dan zou ze deze eeuw zo maar niet kunnen overleven. Ze gaat dan ten onder aan mooi uiterlijk vertoon, fraai uitgevoerde ritualen en zal dan langzaam het graf in glijden. Immers, de broeders vragen zich niet meer af wie ze zijn, laat staan dat ze het een andere broeder zouden durven vertellen. Ze kunnen zich niet eens meer herinneren waarom ze vrijmetselaar zijn geworden.

Is het omdat ze op zoek wilden gaan naar Waarheid of omdat ze het een mooi alternatief voor de kerk vonden? Omdat ze een innerlijke drang voelden of omdat het ze leuk leek regelmatig spelers te zijn in een leuk toneelstuk met een mooi pak of rok aan?

Is er dan helemaal niets aan te doen om dit sombere getij te keren? Jawel, de oplossing ligt binnen handbereik. we moeten op zoek gaan naar het goddelijke in ons, naar ons zelf en met de instrumenten die ons zijn aangereikt ons tot de laatste zweetdruppel inzetten voor een betere wereld.

Ook, achtbare meester, waarde broeders, moeten wij beseffen dat wij de wereld iets te bieden hebben. Waar kun je zo veel geborgenheid vinden die in de loge aanwezig is? Waar kun je zo rustig voor je eigen mening uitkomen? Waar vind je de rust en anonimiteit waar je op de sociale media naar kunt fluiten? Waar vind je in de intense beleving van de ritualen zo veel onthaasting? Kansen plenty; we moeten ze wel grijpen.

Retraite

Het is met dit oogmerk dat de vrijmetselaarsgroep Le Chemin het plan heeft opgevat om het laatste weekend van augustus 2015 een grote retraite te houden, met ten minste 100 broeders en zusters uit het hele land. Zusters, ja wel broeders. Deelneming aan de retraite staat ook open voor leden van gemengde en vrouwenloges. Het lidmaatschap van Le Chemin staat ook open voor dames, omdat we het de hoogste tijd vinden dat ook leden van gemengde loges en weefsters met ons werk kunnen meedoen.

Ook de Orde zou eindelijk eens moeten beseffen dat zij in de 21ste eeuw loges, zowel masculien als feminien, onder zich zou moeten verenigen, opdat wij allen gezamenlijk, broeders en zusters, een keten kunnen vormen die de ganse wereld omspannt.

In dit verband was ik heel blij met wat ik gisteren hoorde in Alkmaar. Daar sprak de vroegere Grootmeester van de Belgische irreguliere Grootloge voor een publiek van broeders uit diverse loges plus broeders en zusters van gemengde loges alsmede onze eigen Grootmeester. Op een vraag waarom er geen weefsters waren werd meegedeeld dat zij niet waren uitgenodigd omdat zij geen vrijmetselaren zijn. Onze eigen Grootmeester haastte zich om dit volmondig tegen te spreken. Hij zei dat de Weefsters wel degelijk vrijmetselaren zijn. Kijk broeders, die kant moeten we heen.

Wat gaan wij op de grote zomerretraite doen? We beginnen met een oogstrituaal, van waaruit het verdere programma zich zal ontwikkelen. De trefbegrippen van de retraite zijn, het zal u niet verbazen, 'innerlijke drang' en 'voortstuwende wereldorde'.

Het is niet onze bedoeling te proberen de innerlijke drang en de voortstuwende wereldorde terug te krijgen in onze Grondwet. Gedane zaken nemen geen keer. Maar we kunnen wel arbeiden in de geest hiervan en ernaar handelen.

Er komen comparities, langdurige stilteperiodes en meditaties. Men kan op zoek gaan naar zichzelf en van daaruit wellicht plannen maken om ons in de wereld werkelijk te doen kennen als vrijmetselaar.

Belangstellenden voor die retraite kunnen zich bij mij melden. Overigens, wie meer over Le Chemin wil weten kan zich bij mij opgeven en ontvangt dan de maandelijkse nieuwsbrief. We zijn ons ervan bewust dat we een gideonsbende vormen maar uit de geschiedenis is bekend dat juist gideonsbendes soms aan de wieg van ingrijpende hervormingen en veranderingen hebben gestaan.

Ik zal met dit bouwstuk 'de boer' op gaan. Met 'de boer' bedoel ik een aantal loges in onze regio. En ik niet alleen. De broeders van Le Chemin zullen de essentie van dit bouwstuk ook in hun regio's opleveren. Verder komen er publikaties in De vrijmetselaar en in Thoth. U hebt hier eigenlijk de primeur van.

Waarom ik zo fanatiek ben? Heel simpel, omdat ik niet anders kan. Zelfs als het allemaal zinloos zou zijn dan ga ik nog door. Omdat ik uit 'innerlijke drang' vrijmetselaar ben geworden en vrijmetselaar blijf en mij gesteund weet door een de mens en de mensheid voortstuwende wereldorde.

Achtbare meester, waarde broeders, ik hoop dit wat sombere bouwstuk toch met een positieve noot te hebben kunnen afronden en ben graag bereid om straks vragen van de broeders te beantwoorden en ik wil dit dan graag doen vanachter de Gebroken Kolom.